

ВІСНИК ЦЕНТРУ

JPMorgan: інвестиційна привабливість України недооцінюється

Група іноземних інвесторів разом з експертами всесвітньо відомої інвестиційної компанії JPMorgan під час ділової поїздки Україною зустрілися з економістами Міжнародного центру перспективних досліджень, щоб обмінятися думками про поточну економічну ситуацію в Україні. Експертів зокрема цікавили прогнози зростання української економіки в найближчі роки, основні чинники цього зростання, перспективи поліпшення ділового клімату та вплив політичної ситуації на економіку країни

Під час зустрічі економісти Центру виклали своє бачення розвитку української економіки в 2003–2005 роках, який, на їхню думку, буде характеризуватися такими чинниками:

- за відсутності відчутних реформ темпи зростання українського ВВП становитимуть 3,5–4,5% на рік;
- в очікуванні майбутніх президентських виборів темпи приросту інвестицій скоротяться. Пожвавлення, що відбудеться після виборів, буде підсилене ефектом від приватизації підприємств протягом 2003–2004 років і зняття з 2005 року обмежень на торгівлю земельними ділянками;
- тенденція до зростання внутрішнього попиту зберігатиметься, а очікувана 2004 року реформа податку на доходи фізичних осіб підтримає цю тенденцію;
- завдяки сприятливій зовнішньоекономічній ситуації та розширенню ринків збуту української продукції експорт товарів з України збільшуватиметься, проте в його структурі переважатимуть продукція з низьким ступенем обробки та сировина;
- імпорт зростатиме швидше, ніж експорт, завдяки підвищенню споживання домогосподарств;
- дефляція, зафіксована за підсумками 2002 року, напевне, не стане правилом у наступні роки, які характеризуватимуться зростанням цін у зв'язку зі збільшенням заробітних плат і м'якою монетарною та фіскальною політикою напередодні президентських виборів.

Відтак представники іноземних інвесторів з'ясували думку економістів Центру щодо чинників і ризиків дальшого економічного розвитку України. Нижче

наводимо основні запитання та відповіді, що пролунали в ході зустрічі.

JPM: Урядовці прогнозують цього року ріст ВВП до 7%, тож на чому базується песимізм прогнозів Центру?

МЦПД: Припущення уряду базуються на зростанні в 7%, яке спостерігалось у січні. Ми вважаємо це явище сезонним коливанням і не прогнозуємо збереження такої високої динаміки й надалі. Передусім ми не очікуємо суттєвих зрушень із впровадженням економічних реформ, а також враховуємо вплив на економіку майбутніх президентських виборів, в які так чи інакше буде втягнуто великий бізнес.

JPM: У чому, на вашу думку, полягають передвиборчі ризики і чи є вони взагалі? Чому в роки перед виборами прогнозується зменшення прямих іноземних інвестицій, тимчасом як перспективи України в світі поліпшуються?

МЦПД: Ризик полягає у тому, що результатом боротьби за владу між різними політико-економічними кланами може стати перерозподіл власності. Що більше, іноземний інвестор зрідка приходить в Україну, не маючи тісних зв'язків з вітчизняним бізнесом, тому ризик втрати впливовості місцевих бізнесменів може позначитися також і на їхніх іноземних партнерах.

JPM: Стосовно обсягу прямих іноземних інвестицій: чи володієте ви інформацією, яка частина грошей, що надходять, є грошима, які реінвестують у вже створені підприємства з іноземним капіталом, а яка частина є грошима нових компаній, що приходять в Україну, і в які галузі економіки ці кошти інвестують найбільше?

Оголошення

З 11 по 13 червня у Харкові за сприяння USAID відбудеться конференція з питань регіонального та місцевого економічного розвитку. Мета конференції полягає у сприянні обговоренню головних факторів, що впливають на регіональний та місцевий економічний розвиток в Україні, та підтримці співпраці між органами влади усіх рівнів, неурядовими організаціями (НУО) та бізнесом з метою сприяння розвитку підприємництва та покращення регіональної та місцевої економіки.

Теми конференції:

- питання проведення регуляторної реформи в сфері регіонального та місцевого економічного розвитку з метою прискорення розвитку приватного бізнесу;
- питання створення сприятливого інвестиційного клімату на регіональному та місцевому рівнях та покращення доступу приватного сектору до короткострокових та довгострокових кредитів;
- питання застосування стратегічного планування регіонального та місцевого розвитку: кращі приклади, механізми, результати;
- інституції економічного розвитку: створення офісів місцевого економічного розвитку, НУО, регіональних агентств та асоціацій, обмін досвідом, кращі приклади.

Результатом роботи учасників у заходах конференції стане розробка плану пріоритетних дій щодо підтримки сталого місцевого економічного розвитку в Україні.

До участі в конференції запрошуються: керівники органів влади та місцевого самоврядування, підприємці, керівники українських НУО, що займаються питаннями регіонального та місцевого економічного розвитку, представники міжнародних організацій та дипломатичних місій.

Заявки на участь у конференції приймаються до 14 березня 2003 року. Додаткову інформацію можна отримати в офісі Академії сприяння освіті: led@aed.kiev.ua, тел.: (044)230-2672.

МЦПД: Найбільші обсяги іноземних інвестицій спрямовано в харчову промисловість і роздрібну торгівлю. На жаль, докладніша інформація про надходження є закритою. Судячи з джерел надходження інвестицій, ми можемо також припустити, що чимала частина надходжень є українськими грошима, що повертаються в країну через офшорні зони.

ЖРМ: Як ви розцінюєте недавню заяву про створення економічного союзу між Білоруссю, Казахстаном, Росією та Україною?

МЦПД: Створення такого союзу передбачає вироблення спільної зовнішньоекономічної політики, що, по-перше, суперечить курсу України на європейську інтеграцію. По-друге, ми вважаємо цей крок передчасним, зокрема через відсутність відповідних інституцій, що забезпечували б діяльність економічного союзу. У такому разі діяльність союзу страждатиме через неузгодженості на політичному рівні або дозвільвання однієї країни над іншими. На нашу думку, наявних домовленостей про вільну торгівлю достатньо.

ЖРМ: Країни Центральної Європи поступово інтегруються в ЄС: країни так званих першої та другої хвилі розширення ЄС майже визначено. Чи бачите ви місце України в третій хвилі розширення ЄС?

МЦПД: Це, поза сумнівом, можливо протягом наступних 10–15 років, проте ми складаємо прогнози на менший термін. Незважаючи на те, що Президент України заявив про необхідність поступових кроків, які створюють реальні передумови для вступу України в ЄС 2011 року, існують великі ризики того, що цю програму не буде виконано, зокрема через необхідність глибоких змін в ідеології економічної політики — саме ці зміни є найтяжчим компонентом.

Коментуючи загальні враження іноземних інвесторів про Україну, керівник департаменту економічних досліджень і державної стратегії країн ЦСЄ компанії JPMorgan Майкл Марезе сказав:

– Насамперед ми бачимо величезний потенціал. На сьогодні, за приблизними підрахунками, легальна економіка становить лише половину від реального

виробництва, а уряд визнає необхідність розширення податкової бази для зменшення обсягів тіньової економіки. Хоч би як безнадійно це здавалося на перший погляд, ми маємо багато позитивних прикладів боротьби з “тінною”: Болгарія, Туреччина протягом останніх п’яти–шести років досягли неймовірних успіхів. Ще один приклад — Росія. Чотири роки тому ніхто не міг подумати, що “Газпром” або провідні нафтові компанії сплачуватимуть такі великі податки. Ми бачимо такий самий потенціал і в Україні. Якщо подивитися на країну з погляду інвестора, ми побачимо невеликі зовнішні борги, порівняно великі норми прибутку... А можливості інвестицій у Центральну Європу чимдалі зменшуються через те, що в країнах–кандидатах на вступ до ЄС уже діють норми європейського законодавства, які не є абсолютно сприятливими для бізнесу. Саме тому я сказав би, що ви недооцінюєте інвестиційний потенціал своєї країни. ■

Додаткову інформацію можна отримати в Андрія Блінова (ablinov@icps.kiev.ua), тел.: (044) 236-1292.

Почато проект з вивчення ефективності управління громадськими організаціями

Ефективність діяльності керівних органів неприбуткових організацій щороку стає дедалі важливішим фактором стабільності діяльності організації та її розвитку. Однак інформації про діяльність таких органів, систему їхньої роботи на сьогодні обмаль. Саме з’ясування ролі органів урядування в забезпеченні стабільності неприбуткових організацій та узагальнення системи їхньої роботи є предметом дослідження, яке проводить BoardSource (США) спільно з Ресурсним центром “Гурт” і Міжнародним центром перспективних досліджень

Дослідження здійснюється в рамках Програми сприяння урядуванню

Що таке ефективний керівний орган?

Ефективний орган управління — це керівництво на основі прозорого процесу прийняття рішень, протягом якого керівники неприбуткової організації беруть на себе відповідальність за ефективне спрямування та використання ресурсів і виконують свої повноваження, спираючись на спільні цінності та принципи. Основні переваги, які ефективний орган управління створює для організації, такі:

- стабільність;
- зважене прийняття рішень;
- визначення місії та бачення;
- ефективне організаційне планування;
- дієве управління ресурсами;
- зміцнення позицій організації в очах громадськості;
- вдосконалення програм і послуг.

неприбуткових організацій України, що її реалізує BoardSource — один з провідних світових ресурсних центрів навчальних матеріалів та інформації з питань управління НПО. Метою програми є сприяння управлінню неприбутковими організаціями в Україні через забезпечення керівних органів, виконавчих директорів, працівників та інших зацікавлених осіб необхідними знаннями та інструментами створення більш прозорих і стабільних організацій.

На основі єдиної методології, яку застосовуватимуть у всіх країнах Центральної та Східної Європи, у всіх регіонах України планують провести поштове соціологічне опитування представників третього сектору про принципи та організацію управління в їхніх організаціях. На основі результатів опитування буде підготовано аналітичний звіт. Основну увагу буде зосереджено на ролі та діяльності вищого керівного відділу організації — офіційного органу, який має законні повноваження і відповідальний за прийняття рішень, що стосуються найважливіших аспектів діяльності організації. Таким органом зокрема може бути наглядова рада, правління, загальні збори, з’їзд тощо.

Протягом наступних кількох тижнів неприбутковим організаціям України буде надіслано опитувальну форму щодо діяльності органу урядування організації. Ми будемо дуже вдячні організаціям, що якнайшвидше надішлють заповнену анкету. Уся інформація, наведена в анкеті, є конфіденційною і буде використана тільки для узагальнення результатів дослідження. Організації, які візьмуть участь у дослідженні, отримають звіт про результати дослідження. Його буде опубліковано влітку 2003 року. Він міститиме дані щодо ролі та обов’язків органів урядування неприбуткових організацій України, що може сприяти створенню нових програм і проектів. Усім організаціям, які візьмуть участь у дослідженні, також буде надіслано нове видання з питань урядування, що його готують до друку BoardSource і Ресурсний центр “Гурт”. ■

За додатковою інформацією просимо звертатися до Едуарда Захарченка (edward@icps.kiev.ua), тел.: (044) 239-1537.

“Вісник Центру” є щотижневою публікацією Міжнародного центру перспективних досліджень, що розповсюджується електронною поштою. Якщо Ви хочете бути внесеними до списку розсилання бюлетню, надішліть інформацію про себе на адресу: marketing@icps.kiev.ua
Редактор “Вісника Центру” Євген Шульга (shulha@icps.kiev.ua), тел.: (044)236-4477.
Передрук матеріалів дозволено з відома Центру.